

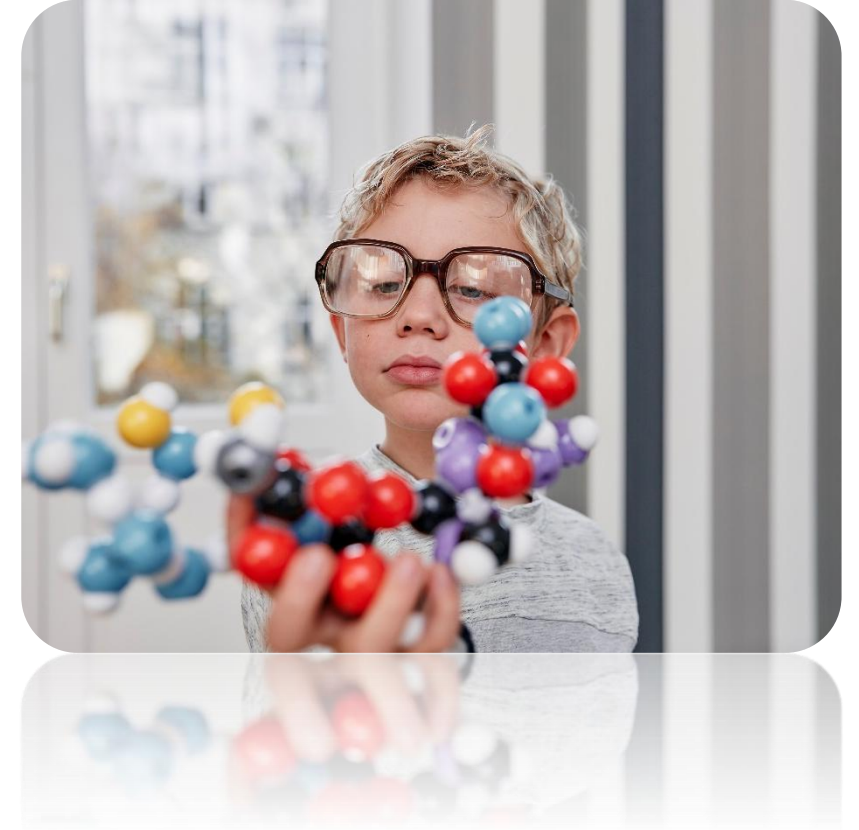

Att förstå och möta elever med svag teoretisk begåvning

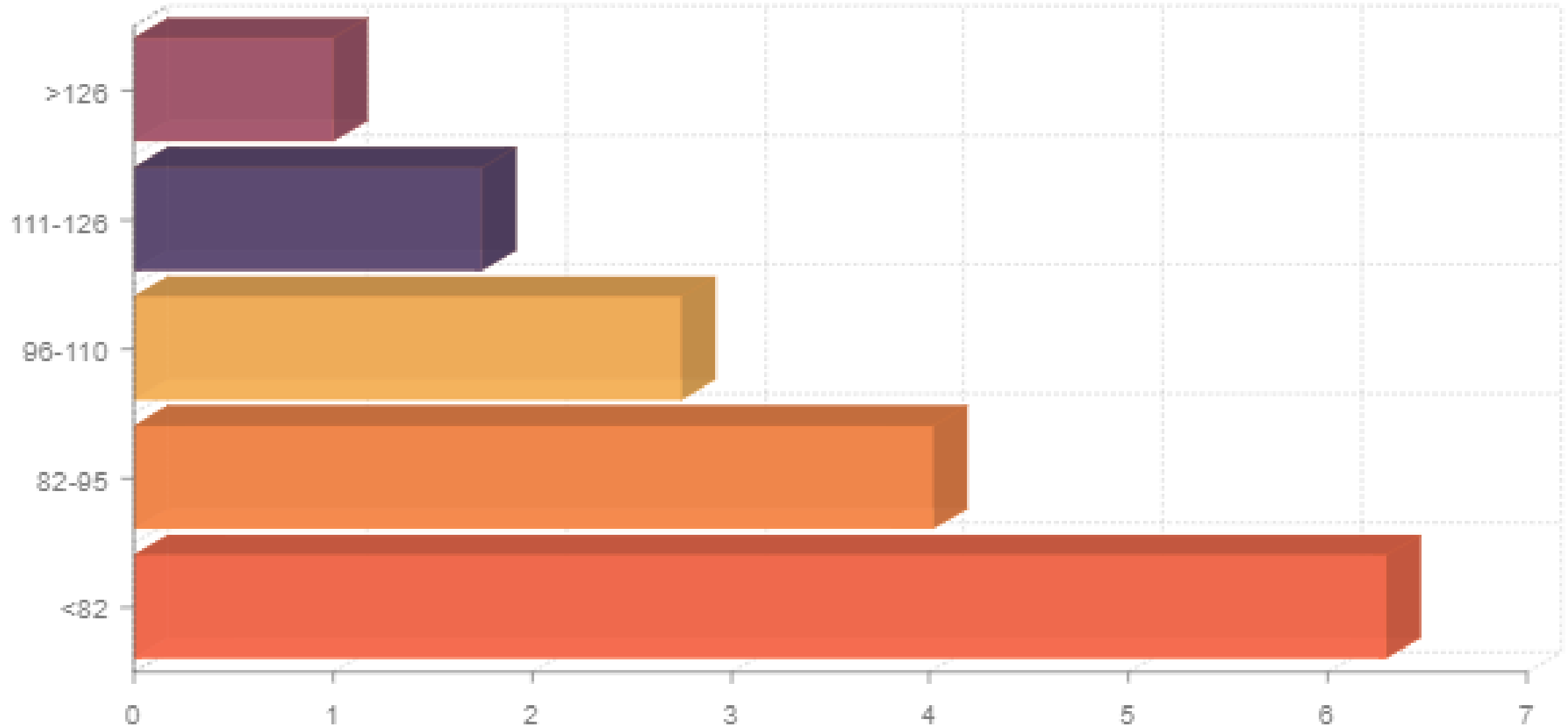
KUL 260924

Vad säger forskningen?

- Lyckad skolgång är en skyddsfaktor
- Barn och vuxna med svag teoretisk begåvning är överrepresenterade inom psykiatri

Association between IQ and suicidal behavior

The higher the ratio, the greater the suicidal risk

Källa: Bittà, N. H. m.f (2019)

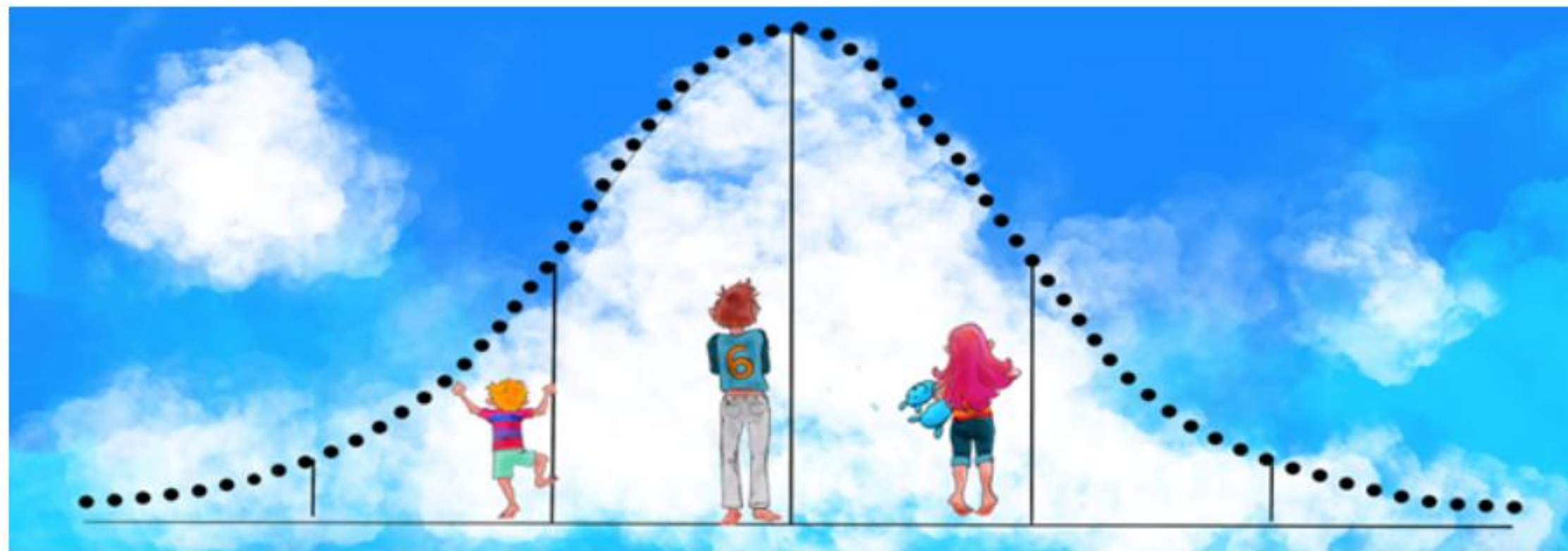
Teoretisk begåvning - vad är det?

Intelligens, förmågan att kunna *tillägna sig kunskap, tänka och resonera* på ett *effektivt* sätt och att förhålla sig *adaptivt* till sin omgivning.

Förmågan att lära sig nya saker och använda dessa kunskaper och erfarenheter genom livet

- Hög ärftlighet
- Plastisk v/s statisk
- Träning av kognitiva förmågor

IQ

70

85

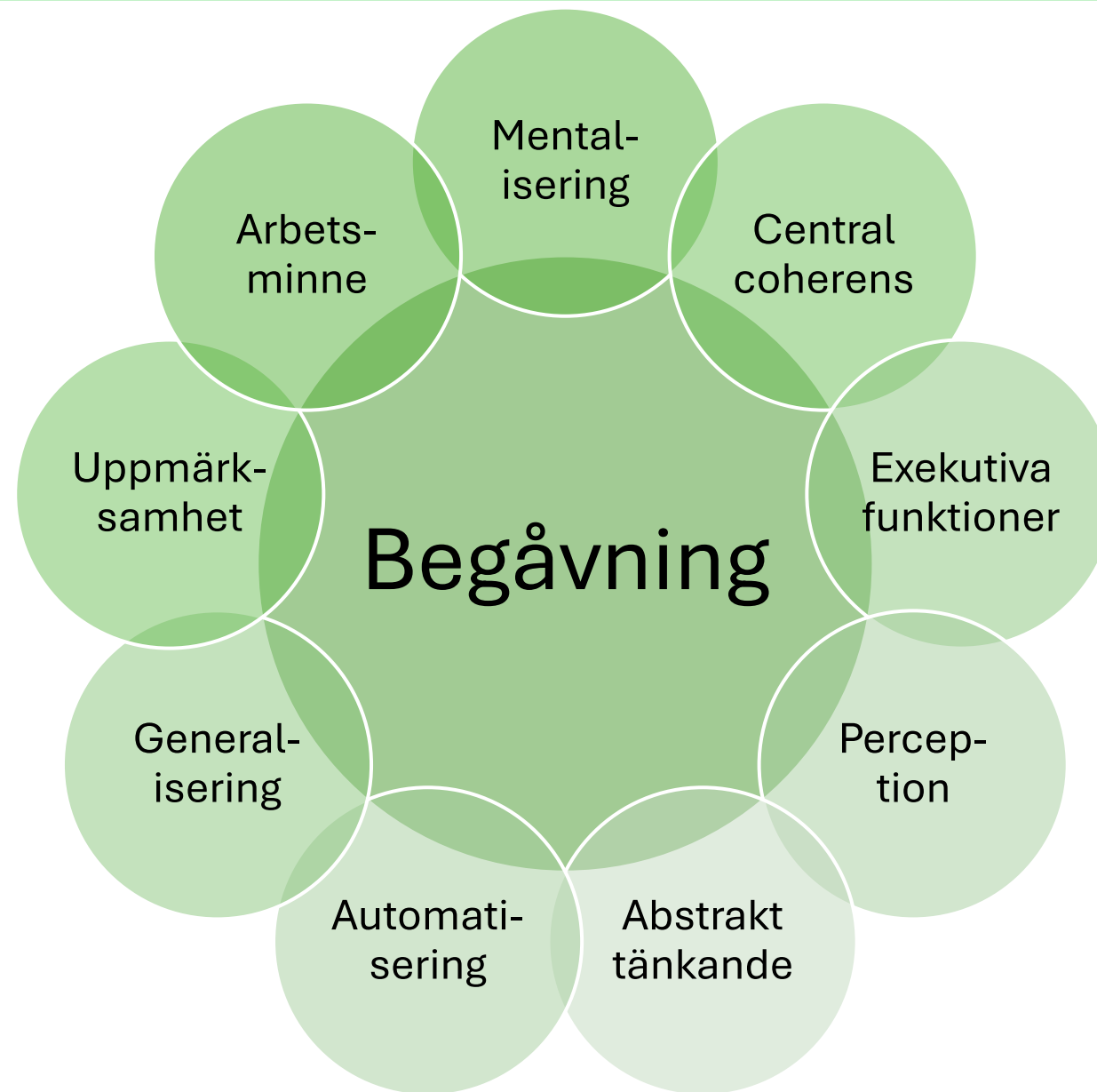
100

115

130

Illustration av Filippo Cappellaro

Jenny Vidarsson 2026

Nedsatt teoretisk begåvning

- Intellectuell funktionsnedsättning: nedsatt kognitiv förmåga , nedsatt adaptiv förmåga visar sig i utvecklingsperioden. **DIAGNOS**
- Svagt teoretiskt begåvade de med en uppmätt IQ 70-85 vilket är 13-14 % av befolkningen. **INGEN DIAGNOS**
- Samma IQ men olika bedömning – konsekvens

Svag teoretisk begåvning

Svårt att:

- tänka abstrakt och problemlösa
- generalisera och dra slutsatser
- organisera och befästa kunskap

Utantill inläarning - genomsnittlig

Adaptiva förmågor - genomsnittliga

Långsammare inläring

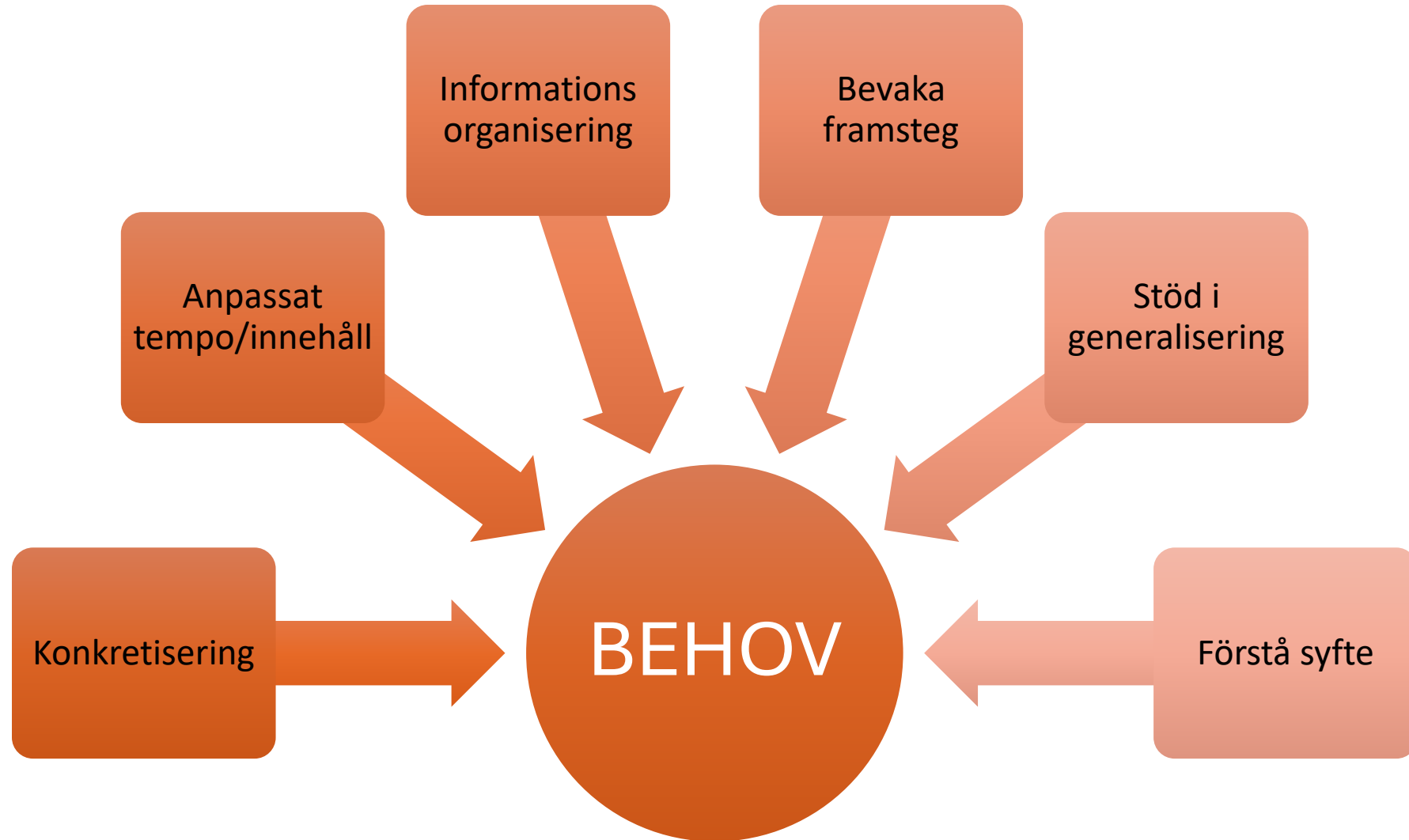
Döljer sina svårigheter

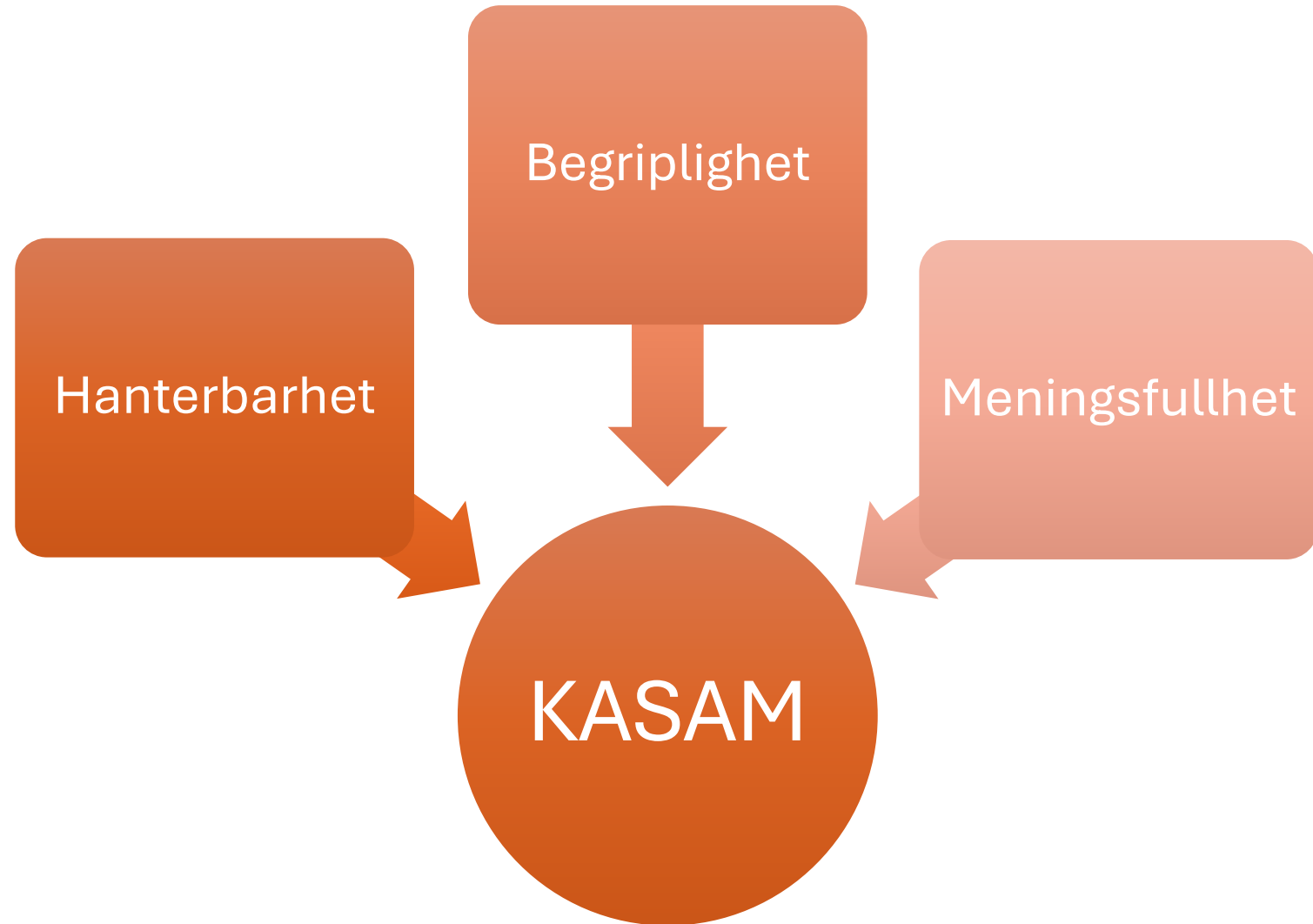
Microsoft. (2026). [Illustration av barn]. Microsoft 365.

Strategier för att dölja/hantera svag teoretisk begåvning

forskning.se

4 november 2025

Unga mår sämre – eller har vi bara blivit bättre på att se det?

Psykisk hälsa

Barn och unga

Skola

Alli exemplifierar stöd av *hög* kvalitet med att läraren skapar tydliga strukturer och främjar elevernas lärande– samtidigt som alla elever arbetar med samma uppgifter. **Scaffolding**

Stöd av *låg* kvalitet är enligt Alli när elever ges enklare uppgifter jämfört med resten av klassen.

En sak som Alli har noterat lite extra är hur viktigt det ”kognitiva välmåendet” är, det vill säga hur mycket elever *tror på sin egen förmåga*. Det tycks förutsäga betygen mer än deras *faktiska kapacitet*. **self efficacy**

<https://forskning.se/2025/11/04/unga-psykisk-halsa-sverige/>

Konkretisering

```
graph LR; K[Konkretisering] --- F[Fysiskt manipulerbara inslag]; K --- V[Knyt an till elevens vardag]; K --- P[Presentera när det är användbart]; K --- S[Stimulera och använd flera sinnen]; K --- A[Använd kroppsspråk och mimik]; K --- M[Modellera]; K --- B[Använd synonymer/alternativa beskrivningar]; K --- G[Ge stöttning istället för förenklingar];
```

Fysiskt manipulerbara inslag

Knyt an till elevens vardag

Presentera när det är användbart

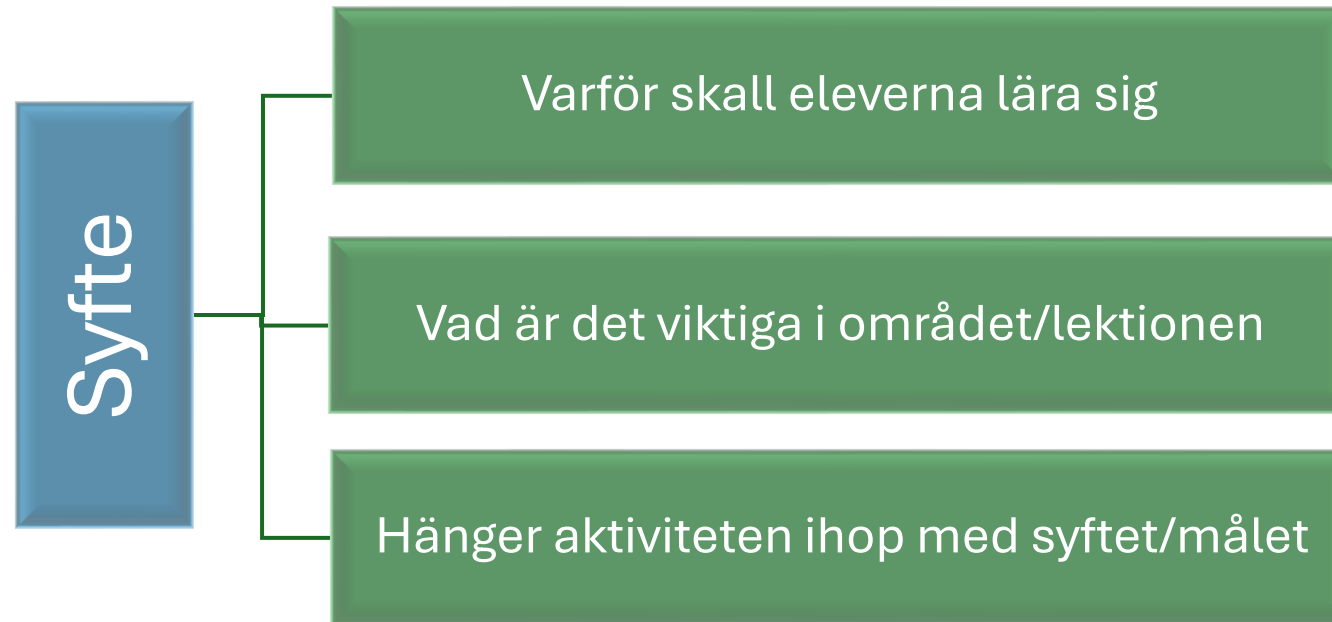
Stimulera och använd flera sinnen

Använd kroppsspråk och mimik

Modellera

Använd synonymer/alternativa
beskrivningar

Ge stöttning istället för förenklingar

Kognitiv belastning

- Vad kan plockas bort för att frigöra kapacitet? Vad är det vi skall lära oss nu?
- Vilket stöd kan planeras in för att frigöra kapacitet?
- Viss belastning krävs men vad är relevant belastning?
- Tydligt syfte minskar den kognitiva belastningen som funderingar kring
VARFÖR kan skapa
- Genomtänkta lektionsaktiviteter kopplade till syftet minskar den kognitiva belastningen

**VAD
ÄR
VAD?**

Vad säger eleven själv om svårigheterna att kunna koncentrera sig?

Upplever hen att andra verkar kunna och förstå saker som hen inte förstår?

Tycker eleven att det är svårt att hänga med och förstå teoretiska resonemang?

Upplevs hen okoncentrerad oavsett aktivitet och uppgift?

Är det främst vid teoretiskt tunga moment eleven upplevs okoncentrerad?

Påverkas koncentrationen om uppgiften utförs i en miljö där yttre störningar minimerats?

Bevaka framsteg

Vi måste bevaka att framsteg
sker och ingripa om så inte är fallet

Microsoft. (2026). [Illustration av kvinnor i badmössa]. Microsoft 365.

Lärandemål

Fokus kunskap – vad har lärts in

Mål utanför läroplansmål

Transparens med vilka kunskaper som finns/saknas

Använd samma uppgift upprepade ggr - framsteg

Samma struktur undervisning och prov – avlastar

Checka av kunskaper kontinuerligt

Utcheckningsfråga

Informationsorganisering

- Minnesbyrå
- Chunking **XXX XXX XXX**
- Ämnesgemensamt

Microsoft. (2026). [Illustration av resväskor]. Microsoft 365.

Det holistiska perspektivet

**Tillsammans är vi
Expertisen**

Microsoft. (2026). [Illustration av mur]. Microsoft 365.

Vad blir ert nästa steg?

Microsoft. (2026). [Illustration av fötter]. Microsoft 365.

Tack!

jennyvidarsson@gmail.com

0707-721943

Microsoft. (2026). [Illustration av curling]. Microsoft 365.